

දිව්‍ය චරිත දැනුම් බිඳුණ.....

සත්‍යය දැකීමට නම් - 13

(මහා සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරින්)

සුඡය වැලිමඩ පසන්තමානස හිමි

ධර්මදානය පිණිසයි

2560 බක

2017 අප්‍රේල්

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2017 අප්‍රේල්

මෙම දහම් පොත පූජ්‍ය වැලිමඩ පසන්නමානස ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් මහරගම සිරි වජිරඤ්ඤාණ ධර්මායතනයේ දී පවත්වන ලද ධර්ම දේශනාවක් ඇසුරින් සකසන ලද්දකි.

බැතිබර දායකත්වය

මහරගම සිරි වජිරඤ්ඤාණ ධර්මායතනයේ මාසික භාවනා වැඩසටහනට සහභාගිවන පින්වත් පිරිස විසින් මෙම උතුම් සදහම් ග්‍රන්ථය මුද්‍රණය කරවා නොමිලයේ බෙදා දෙන ලදී.

ප්‍රකාශනය :

ධර්මාභිසමය ධර්ම පුස්ථක ප්‍රකාශක මණ්ඩලය
කිතුල්ගොඩ අරණ්‍ය සේනාසනය,
කිතුල්ගොඩ,
අගලවත්ත.
දු.ක. 034 3309708.

මුද්‍රණය :

දිමුතු මුද්‍රණාලය

අංක 103/A, නුවර පාර, යක්කල.
දුර: 033-2239662 / 077-8829705
විද්‍යුත් තැපෑල: dimuthupub@yahoo.com
දහම් පොත් කියවීම සඳහා පිවිසෙන්න.
වෙබ්: www.dhammadanabooks.com

ආරම්භයට වචනයක්.....

“කථං භාවිතෝ ච ආනන්ද, ආනාපානසතිසමාධි කථං බහුලීකතෝ වත්තාරෝ සතිපට්ඨානෙ පරිපුරෙති”

බුදුරජාණන් වහන්සේ ආනන්ද සූත්‍ර දේශනාවේ දී ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේට දේශනා කළේ, කෙසේ වචන ලද ආනාපානසති සමාධියෙන් සතර සතිපට්ඨානය දියුණුවේද යන්නයි.

මෙහිදී බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ යමෙකු ආනාපානසති භාවනාව දියුණු කරයි ද, එම තැනැත්තාට සතිපට්ඨානය වැඩෙන අතර, සත්තිස්සෝධිපාක්‍ෂික ධර්ම වැඩෙමින් ‘විජ්ජා විමුක්ති’ ලබමින් උතුම් වූ මාර්ගඵල අධිගමනය සාක්‍ෂාත් කළ හැකි බව ය.

එබැවින් උතුම් නිර්වාණය ලබනු කැමති යමෙක් වේද, ඔහු විසින් මනාව මේ උතුම් සතිපට්ඨානය පුරුදු කළ යුතු ය. සතර සතිපට්ඨානය පුරුදු කිරීම සඳහා ඒ පිළිබඳව විශේෂ වූ අවබෝධයක් ද අප සතු විය යුතු ය.

ඒ අවබෝධය ලබා ගැනීම සඳහා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ උතුම් ශ්‍රී සද්ධර්මය පිළිබඳව අවබෝධයක් තිබීම ඉතාම පහසු වන්නේ ය.

ශ්‍රාවකයින්හට ඒ අවබෝධය ලබාදීම සඳහා මහා සතිපට්ඨාන සූත්‍ර දේශනාව ඇසුරින් සැකසුනු “දිව්මගට දහම් බිඳක්” පොත් පෙළේ විසිනව වෙනි ග්‍රන්ථය වන “සත්‍යය දකින්නට නම් වූ දහතුන්වන ග්‍රන්ථය” තුළින් ශ්‍රාවකයන්හට පෙන්වා දෙනු ලබන්නේ සතිපට්ඨානයෙහි අන්තර්ගත සිව්වික භාවනාවන් පිළිබඳව ය. ජීවිතයේ යථාර්ථය විනිවිද දැකිය හැකි භාවනා මාර්ගයක් වන මේ

උතුම් භාවනා මාර්ගය පුරුදු කරන ඕනෑම කෙනෙකුට ඒ තුළින් නිවන සාක්‍ෂාත් කරන ආකාරය පිළිබඳව මනාව පෙන්වා දී ඇත. එබැවින් ධර්මය අවබෝධ කර ගැනීමට කැමති සියලු දෙනා විසින් මේ උතුම් මාර්ගය පුහුණු වෙමින් ධර්මය අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා වීර්ය ය ඇති කරගනින්නවා ! යි ප්‍රාර්ථනා කරමි.

තවද මේ උතුම් ග්‍රන්ථය සම්පාදනය කිරීමෙහිලා ඉමහත් සහයෝගයක් ලබාදුන් සියලු සොයුරු, සොයුරියන්ටත් දායකත්වය දැක්වූ සැමටත් සෝභන ලෙස පිට කවරය සකසා දුන් සැම දෙනාටත්, මුද්‍රණ කටයුතු සිදු කර දුන් මුද්‍රණාලයේ අධිපති තුමා ඇතුලු සියලු සේවක මහත්ම, මහත්මීන්ටත්, තුණුරුවන්ගේ අනන්ත ගුණ බල මහිමයෙන් සීල, සමාධි, ප්‍රඥා මග වඩමින් උතුම් වූ ධර්මාවබෝධය ලබාගෙන මේ සසර දුකින් එතර වීමට සියලු ශක්තිය, ටෛර්ය ලැබේවා! යි මෙන් සිතින් ප්‍රාර්ථනා කරමි.

පූජ්‍ය චැලිමඩ පසන්නමානස හිමි.
 කිතුල්ගොඩ අරණ්‍ය සේනාසනය
 කිතුල්ගොඩ,
 අගලවත්ත.

ශ්‍රී.බු.ව. 2560 (2017) බක් මස (අප්‍රේල්) 10.

මහා සතිපට්ඨාන සූත්‍රය

අටවන සිව්ථිකය

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ සිව්ථික භාවනා කොටස පිළිබඳව අවබෝධයෙන් නුවණින් විමසන විට එය ජීවිතයේ යථාර්ථය විනිවිද දැකිය හැකි භාවනා ක්‍රමයක් බව අපට ඉතාමත් ම හොඳින් පැහැදිලි වෙනවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ භාවනා මාර්ගය පෙන්වා දෙන්නේ ක්‍රමානුකූලව ආර්ය මාර්ගය දියුණු කරමින් සීල, සමාධි, ප්‍රඥා දියුණු කර ගනිමින් සෝවාන්, සකදාගාමි, අනාගාමි, අරහත් යන උතුම් මාර්ගඵල ලබා ගතහැකි පරිපූර්ණ භාවනා ක්‍රමයක් ලෙසයි.

මේ ආකාරයට යම් පුද්ගලයෙක් මේ සතර සතිපට්ඨානය දියුණු කළ හොත් ඒකාන්තයෙන් ම මේ ජීවිතයේ දී ම උතුම් මාර්ගඵල ලද හැකිවන්නේ ය. එබැවින් සසර දුකින් නිදහස් වීම සඳහා කැමති කෙනෙකු විසින් මේ උතුම් බුද්ධ දේශනා අනුව භාවනා මාර්ගය පුරුදු කළ යුතු ය.

මේ වන විට අපි සිව්ථික හතක් පිළිබඳව ඉගෙන ගත් අතර එම සිව්ථික සීල, සමාධි, ප්‍රඥා වශයෙන් ප්‍රායෝගිකව පුරුදු කරගන්නේ කෙසේද යන්න ඉගෙන ගෙන තිබෙනවා.

අද අපි කථා කරන්නේ අටවන සිව්ථිකය පිළිබඳවයි. මේවා අපි අනුපිළිවෙලින් භාවනා වශයෙන් පුරුදු කළ විට ඉතාම දියුණු භාවිත සිතක් අපිට ඇති කර ගන්න පුළුවන්. එවිට අපිට මේ ඇලීමි, ගැටීමි, උපේක්ෂාව දුරු කරලා මූලාවෙන තැන් දුරු කරලා ඉතාමත් හොඳට නුවණ පහළ කරගන්න පුළුවන් වෙනවා.

ඉතින් මේ භාවනා ක්‍රමයක් බුදුරජාණන් වහන්සේ ආරම්භ කරන්නේ මෙන්න මේ විදිහටයි.

“පුන ච පරං භික්ඛවේ භික්ඛු සෙය්‍යථාපි පස්සෙය්‍ය සරීරං සිව්ථිකාය”

මහණෙනි, නැවතත් මේ මරණයට පත්වූ සිරුර දකින ආකාරය පිළිබඳව කර්මස්ථානයක් දේශනා කරන්නෙමි.

මළ සිරුරක් කියන්නේ මොකක්ද? ජීවත්වෙලා ඉන්න ශරීරයක නම් චිත්තය, කර්මය, සාකුස, ආහාරය යන කොටස් වලින් හටගත්ත පයවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ තිබෙන ස්වභාවයක් එහි දකින්නට ලැබෙනවා. දැන් මේ මරණයට පත් වූ සිරුර දෙස බලන කොට අපිට තේරෙන්නෙ එකම ධර්මයයි. මොකක්ද ඒ? ආහාර, චිත්ත, කර්ම ආදියෙන් බැහැර වූ සාකුසෙන් පමණක් හටගත් පයවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ තිබෙන ස්වභාවයක් අපිට දක්නට ලැබෙනවා. ඇයි ඒ? මේ ශරීරය කලක් ගත වන විට තිබුණු ස්වභාවයෙන් ම පවතින්නේ නැති නිසයි.

අපි සිතමු මළ සිරුරක් සොහොනක දාලා තිබෙනවා. තව සතියකින් බලන කොට එහි විශාල වෙනසක් සිද්ධ වෙලා තිබෙනවා. ඊළඟට අපි තව මාසයකින්, දෙකකින්, අවුරුද්දකින් බැලුවොත් මොකක්ද වෙලා තිබෙන්නේ? විශාල වෙනසක් වෙලා තිබෙනවා. මේ ස්වභාව ධර්මයට යටත් වීමක් සිද්ධවෙලා තිබෙන්නේ. ස්වභාව ධර්මයට යටත් වීම කියන්නේ සාකුසෙන් හටගත් පයවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියන ධාතු කොටස් ඒ ඒ තැනට එකතු වීමයි.

නමුත් දැන් අර විඤ්ඤාණය සසිත සත්ත්වයාට මොකද වුණේ? මෙතනදී සිදුවන්නේ කර්ම, චිත්ත, ආහාර යන කොටස් අරමුණු කරගෙන හටගත් පයවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ ධාතු කොටස් ඒ ඒ තැනට එකතු වීමයි. කර්ම, චිත්ත, සාකු ආහාර යන කොටස් අරමුණු කරගෙන කළාවූ යම් කර්මයක් සමග ඒ විඤ්ඤාණය යම් තැනක පහළ වෙනවා. බලන්න කොච්චර වෙනසක්ද ?

අපි මේ පරිහරණය කරන ශරීරය කොහේ හරි පයවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ වලට එකතු වෙනවා.

නමුත් අපේ කර්ම ස්වභාවය නම් විඤ්ඤාණය සමග එකතු වෙලා ඒ ප්‍රතිසන්ධි විඤ්ඤාණය හදලා කොතනක හෝ ප්‍රතිසන්ධියක් ඇති කිරීමයි. එතකොට මේ සම්බන්ධකම් එතනින් අවසන් වෙනවා.

සෘතුවෙන් හටගත් පයවි කොටස සෘතුවෙන් හටගත් පයවි කොටසටත්, සෘතුවෙන් හටගත් ආපෝ කොටස සෘතුවෙන් හටගත් ආපෝ කොටසටත්, සෘතුවෙන් හටගත් තේජෝ කොටස සෘතුවෙන් හටගත් තේජෝ කොටසටත්, සෘතුවෙන් හටගත් වායෝ කොටස සෘතුවෙන් හටගත් වායෝ කොටසටත් එකතු වෙනවා. ඒවාට ඇයි 'මහාභුත' කියන්නේ.

“මහත්තානි හුත්වා හවන් ති පාතුහවන්තීති මහාභුතානි”

හේතුව තමයි මහත් වූ ආකාරයට පහළ වීම. මේ විශාල පෘථිවියෙන් තිබෙන්නේ පයවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ පමණයි. කොතනකවත් පයවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ වලට තනි තනිව ම පවතින්නක් බැහැ.

දැන් ජලය ගත්තම ආපෝ ධාතුව පමණක් පවතිනවා කියල හිතෙන්න පුළුවන්. ජලයෙන් මේ මහාභුත හතර ම තිබෙනවා. අපේ නුවණ අඩු කම නිසා ඒක අපට හසු කරගන්න අමාරුයි. එහෙමනම් අපි මේ සිත හොඳට දියුණු කරල මේ සතර මහා ධාතු නුවණින් දකින්න පුළුවන් ක්‍රමය උපදවා ගන්න ඕනෑ.

අර මළ සිරුරේ ස්වභාවය නම් ඒ ඒ කොටස් ඒ ඒ තැන්වලට එකතු වීමයි.

'සිවථිකාය අට්ඨිකානි' ඔන්න දැන් මේ පින්වතුන්ට කළ කිරීම් ස්වභාවය ඇති කරගන්න පුළුවන් අවස්ථාවක් ලැබිලා තිබෙනවා. දැන් මේ හොඳට ඇවිදගෙන ගිය අය, කථා කරපු අය රණ්ඩු කරගත්ත අයට මොකක්ද සිද්ධ වෙලා තිබෙන්නේ? මනුෂ්‍යයන්ගේ සිත්වල කෙලෙස් ධර්ම

තිබෙනවා. ඊර්සියාව, උඩගුකම, වෛරය, පළිගැනීම, මේ ස්වභාවය කොටගෙන තිබුණු සත්ත්වයාට මොකක්ද වෙලා තිබෙන්නේ කියලා දැන් නුවණින් දකින්න පුළුවන්. 'අට්ඨිකානි' අර්ථගොඩක් බවට පත් වෙලා.

ඒ ස්වභාවය නම් මොකකටද අපි මේ ඊර්සියා කරන්නේ? වෛර කරන්නේ? ක්‍රෝධ කරන්නේ? එහෙම කල්පනා කරල ඒ ස්වභාවයෙන් හටගත්ත මූලාවෙන් අපි මිඳෙන්න ඕනෑ. මම මේ කියපු ක්ලේශ ධර්ම තමාගේ විත්ත සන්නානයේ පහළ වෙනකොට තමා ම තමාට ලැජ්ජා කරගත යුතු බව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කර තිබෙනවා. සමහරු ජීවත් වෙලා ඉන්න කොට බල පුළුවන්කාරකම් කරනවා. නමුත් මැරුණට පස්සෙ නම් මේ ස්වභාවයමයි.

'නකුල පිතු' සුත්‍රයේ හොඳ කථාවක් තිබෙනවා. නකුල බ්‍රාහ්මණයා බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට පැමිණිලා එයාගේ අර දේහ ලක්ෂණ ගැන කියනවා. බුදුරජාණන් වහන්ස, තරුණ කාලේ මට පුදුම දේහ ලක්ෂණ තිබුණා. මට හිතෙන දේ කරන්න පුළුවන් පුදුම ශක්තියක් තිබුණා. හිතෙන ඕනෑම තැනකට යන්න පුළුවන් කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේට කියනවා. නමුත් දැන්නම් මට මගේ මේ පය ඔසවල මට ඕන තැනක තබන්නවත් බෑ කියලා කීවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ වෙලාවේදී 'ආරෝග්‍යා පරමාලාභා' යනුවෙන් දේශනා කර තිබෙනවා. බ්‍රාහ්මණය, මේ ලෝකයේ ආරෝග්‍ය පරම ලාභයයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ මොකක්ද ඒ දේශනා කළේ? දැන් බොහෝ දෙනෙක් ඔය පදයත් වරද්ද ගෙන තිබෙනවා. ආරෝග්‍ය කියන්නේ ලෙඩ නැතිකම නෙමේ. එතන ආරෝග්‍යා කියලා දේශනා කරන්නේ රහතන් වහන්සේටයි. මේ ලෝකයේ ලෙඩ නැති එකම කෙනා කවුද? රහතන් වහන්සේයි. රහතන් වහන්සේගේ සිත ලෙඩ වෙන්නෙ

නැහැ. මම බොහොම නිරෝගියි කියලා බ්‍රාහ්මණයා බුදුරජාණන් වහන්සේට කියනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා බ්‍රාහ්මණය ඔබ නිරෝගි කෙනෙක් නෙමේ. ඔබට ආරෝග්‍ය කියලා දෙයක් නැහැ. ඔබ ආරෝග්‍ය වෙන්න නම් ඔබේ සිතේ කෙලෙස් නැති කරන්න ඕනෑ.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මාගන්දි බ්‍රාහ්මණයාට දේශනා කරනවා මාගන්දිය, යම් දවසක මා මේ දේශනා කරන ‘ආරෝග්‍ය’ පදය ‘තේ අනුපුබ්බේන පුපුඡ්ඡනා කථා’ මෙය පෘථග්ඡන කථාවක් බවට පත්වෙනවා. ‘ආරෝග්‍ය’ කියන්නේ රහතන් වහන්සේට බව සුමනා සිටු දේවියට කළ ධර්ම දේශනාවේ ද සඳහන් වෙනවා.

අන්න බලන්න එහෙනම් මේ හොඳට තිබෙන වැඩපල කරන්න පුළුවන් ශරීරය මේ ස්වභාවයට පත් වෙනවා. එම නිසා මේ පිළිබඳ නුවණින් කළ කිරීම වටිනවා. ‘අට්ඨිකානි’ ඇට ගොඩක් විතරයි. දැන් බලන්න අර ශරීරය ඇට ගොඩක් බවට පත්වුණා. මූල පදයට සම්බන්ධ වුන ‘පුඤ්ජකිතානි’ කියන්නේ එක තැනකට එකතු වුණ ඇට ගොඩක් පමණයි. ‘තෙරොවස්සිකානි’ කියන්නේ වර්ෂ ගණනක් ගත වුණ පසු දක්නට ලැබෙන ස්වභාවයයි.

අපි මේ අටවන සිව්තිකයෙන් දකින්නේ මැරී වර්ෂ ගණනාවක් ගත වුණාට පසු මේ ශරීරය ඇට ගොඩක් බවට පත්වන ආකාරයයි. මෙහිදී පැහැදිලි කරන්නේ අපි එය නුවණින් දැකිය යුතු ආකාරයයි.

‘සො ඉමමේව කායං උපසංහරති’

මේ පට්ඨි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ සසිත කය පිළිබඳව නුවණින් එල්බගෙන බලන්න ඕනෑ. උපසංහරණය කියන්නේ ඒකයි. පින්වතුනි, උපසංහරණය කියන මේ පාලි වචනයට මොනම තේරුමක්වත් දෙන්න බැහැ. ඒකයි බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ යොදල තිබෙන්නේ. උපසංහරණය යනු නුවණින් එල්බ ගෙන බැලීමයි.

අපි මෙහෙම සිතමු. අල්ලපු ගෙදර ගැන සැකයක් ඇතිවුණා. එකකොට වෙනදා බලන විදිහට ද බලන්නේ? නැහැ. බොහොම වුවමනාවෙන් තමන්ගේ සිතට යමක් වැටහෙන විදිහට මේක බලා ගන්න දැක් වෙන්න ඕනෑ. ඊටත් වඩා නුවණින් මෙය බැලිය යුතු වෙනවා. පින්වතුනි, නුවණින් එල්බ ගෙන බැලිය යුත්තේ ඇයි? නැත්නම් අපිට ඒ ඔස්සේ නුවණ පහළ වෙන්නේ නැහැ.

දැන් අපි අනිත්‍යයි, අනිත්‍යයි කිව්වට නුවණ පහළ වෙනවද? සමාධිය උපදවා ගෙන ඒ සමාධියත් සමග ඇතිවෙන නුවණින් එල්බගෙන බලන්න ඕනෑ. කරන්න තිබෙන්නේ මෙහෙමයි. තමා සිලයක පිහිටලා වාඩිවෙලා මේ ශරීරය මැරී වර්ෂ ගණනාවක් ගිය පසු එකට එකතු වුනු ඇට ගොඩක් බවට පත්වෙන බව, තමා නුවණින් බලන්න ඕනෑ. මෙතනදී මළ සිරුරක් ම තිබිය යුතුයි කියන ස්වභාවයක් නැහැ. මෙතනදී බලන්නේ තමන්ගේ නුවණින්. ඒ විදිහට දිගින් දිගටම නුවණින් බලමින් ඒක තමාට ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගන්න ඕනෑ.

ආනාපානාසති භාවනාව ප්‍රගුණ කිරීමේදී කාලයක් යන විට මේ හුස්ම රැල්ල නාසිකා අග්‍රයට හොදින් දැනෙන්න පටන් ගන්නවා. ඒ නිසා ඕනෑම අවස්ථාවක ක්ෂණයෙන් ඒ අරමුණ ගන්න පුළුවන්කම ලැබෙනවා. ඒවාගේ තමන් භාවිතා කරලාම ප්‍රත්‍යක්ෂ කර ගන්න ඕනෑ. දැන් තමාට සතියක් බලන කොට නැති වෙවි. සති දෙකක්, තුනක්, හතරක්, පහක් ඒ විදිහට මාස ගණනාවක් බලන කොට සමහර විට අවුරුද්දක් ගත වෙයි. දිගින් දිගටම යෙදෙන කොට මෙයාට ප්‍රත්‍යක්ෂ වෙන්න පටන් ගන්නවා. අන්න ඒ විදිහට ‘සෝ ඉමමේව කායං උපසංහරති’ මෙන්න මේ අරමුණ දෙස නුවණින් එල්බ ගෙන බලන්න ඕනෑ.

‘සෝ ඉමමේව කායං උපසංහරති අයම්පි බෝ කායෝ ඒවං ධම්මෝ ඒවං භාවී ඒතං අනතීතෝ ති’

මගේ කයේ ස්වභාවය නම් මොකක්ද? මේ මොහොත වන විට මැරී දින ගණනක් ගතවුණු, වර්ෂ ගණනාවක් ගෙවුන පසු එකට එකතු වුණ ඇට ගොඩක ස්වභාවය පිළිබඳව නුවණින් බලනවා. ඒ දැන් මේ තිබෙන කයේ ස්වභාවයයි. ඒ ඔස්සේ නුවණ පහළ කරගෙන, කළ කිරිමත්තෙන් නැත්නම් එදාට අර ඇට ගොඩ මම, මගේ නෙමේ කියල ගන්න පුළුවන් ද? එහෙම ගන්න පුළුවන් කමක් නැහැ.

‘අයම්පි බෝ කායෝ ඒවං ධම්මෝ’

කය කියන්නේ මොකක්ද? පට්ඨ, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ සසිත රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන මේ පංචඋපාදානස්කන්ධයටයි. අපි සිතමු විවිධ පුද්ගලයින් විවිධ ජාතීන් එකතැනක මැරිල ඉන්නවා. මැරී වර්ෂ ගණනක් ගිය පසු මෙයා දෙමළ, මෙයා සිංහල, කියල අපිට හොයාගන්න පුළුවන් ද? අපිට තිබෙන්නේ එකම ධර්මතාවයයි. ‘ඒවං ධම්මෝ’ මේ ස්වභාවයමයි. මේ ධර්මතාවය කියන්නේ ස්වභාව ධර්මය කියන එකයි. ‘ඒවං භාවී’ මේ ස්වභාවය කොට ගන්න ‘ඒතං අනතීතෝ ති’ මේ පිළිබඳව අපි නුවණින් විමසන්න ඕනෑ. එහෙම කල්පනා කරලා අවබෝධයෙන් ම නුවණට හසු කරගන්න ඕනෑ.

‘ඉති අජ්ඣත්තං වා කායේ කායානුපස්සි විහරති’

තමන්ගේ කය පිළිබඳව හොඳට නුවණින් බලන්න ඕනෑ. එහෙම පුරුදු කරන කොට කය පිළිබඳ යම් ඇල්මක් තිබෙනවා නම් එය දුරු වෙනවා. ඊළඟට තමන්ගේ කය පිළිබඳව ඇල්ම දුරු කරගත් විට බාහිර ශරීර පිළිබඳ ඇල්මක් කොහෙත් ම ඇති වෙන්නේ නැහැ. බාහිර පට්ඨ, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ ධාතු සමූහය කෙරෙහි ඇල්ම පවතින්නේ මේ තමාගේ ශරීරයට තිබෙන නොමනා ඇල්ම නිසාමයි.

“බහිද්ධා වා කායේ කායානුපස්සි විහරති”

බාහිරත් මේ ස්වභාවයම බව අවබෝධ කරගන්න ඕනෑ. එතකොට මේ ලෝකයේ කොතන ගත්තත් තිබෙන්නේ පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කියන ධාතු සමූහයක් විතරයි. එහෙනම් තමා තුළ තිබෙන සතර මහා ධාතු කෙරෙහි තිබෙන ඇල්මත් තමාගෙන් බාහිර තිබෙන සතර මහා ධාතු කෙරෙහි තිබෙන ඇල්මත් දුරු කරගත හැකි වෙනවා.

‘අජ්ඣත්තබහිද්ධා වා කායේ කායානුපස්සි විහරති’

‘අජ්ඣත්ත’ කියන වචනයේ තේරුම් ගොඩක් තිබෙනවා. මෙතන කියන්නේ තමාගේ පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කෙරෙහි ඇති ඇල්ම පිළිබඳවයි. ‘බහිද්ධා’ කියන්නේ තමාගෙන් බාහිර පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ කෙරෙහි ඇති ඇල්ම පිළිබඳවයි. එහෙම නැත්නම් ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය කියන කොටසට ‘අජ්ඣත්ත’ කියනවා. රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ කියන කොටසට ‘බහිද්ධා’ කියනවා. එහෙම ස්වභාවයකුත් අප තුළ තිබෙනවා.

‘මජ්ඣිම නිකායේ, මහා රාහුලෝවාද සූත්‍රයේ’ ඉතාම ලස්සනට මෙය අභ්‍යන්තර කොටස් හතලිස් දෙකකට හා බාහිර කොටස් හතලිස් දෙකකට බෙදා දක්වා තිබෙනවා. මේ සතර මහා ධාතු මෙන්ම මේ ආකාරයට බෙදා දැක්වන්න පුළුවන්කම තිබෙනවා.

- පඨවි කොටස් විස්සයි
- ආපෝ කොටස් දොළහයි
- තේජෝ කොටස් හතරයි
- වායෝ කොටස් හයයි

“සමුදයධම්මානුපස්සි වා කායස්මිං විහරති”

දැන් බලන්න මෙය අපිට ක්‍රමානුකූලව අවබෝධ කරගෙන යන්න පුළුවන්. නමුත් ඉක්මනින්ම අවබෝධ කරගන්න බැහැ. මෙහි සඳහන් ආකාරයට එකම භාවනා ක්‍රමයකට වුව ද වර්ෂ ගණනාවක් ගත වෙන්න පුළුවන්කම තිබෙන බව අප තේරුම් ගත යුතු ය.

‘සමුදය’ කියන්නේ හට ගැනීමයි. දැන් අපි පයවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ වෙන් කරගෙන තිබෙනවා. අපිට මූලාවක් නෑ. දැන් මෙතන තිබෙන්නේ සෘතුවෙන් හටගත්ත පයවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ පමණයි. දැන් අපි ජීවත් වෙලා ඉන්න කාලේ නම් මෙය කර්ම, චිත්ත, සෘතු ආහාර යන හතර ආකාරයෙන් හටගත්ත කොටසක් බව අපි දන්නවා. නමුත් මෙතන තිබෙන්නේ සෘතුවෙන් හටගත්ත කොටස විතරයි. මේ සෘතුවෙන් හටගත්ත කොටස හටගන්න හේතු වුනේ මොකක්ද? සමුදයයි.

දැන් අපි බලමු සමුදය කොහෙද තිබෙන්නේ? සමුදය තිබෙන්නේ නාම ධර්ම තුළයි. නාම ධර්මයක් නැතිව රූප ධර්මයක් කොහේවත් පහළ වෙන්නෙ නෑනේ. අපි මේ කථා කරන්නේ රූප ධර්ම ටික පිළිබඳවයි. නාම ධර්මවල ආධාරය නැතිව කොහේවත් රූප ධර්ම පහළ වෙන්නේ නැහැ.

පින්වතුනි, රහතන් වහන්සේ එතනින් ආත්මභාවය අවසන් කරන්නේ ඇයි? ඒ නාම-රූප ධර්ම වෙන්කර නැවත පහළ නොවෙන විදිහට නුවණින් අවබෝධ කරගත් නිසයි. එහෙනම් නාම ධර්මවල හට ගැනීම රූප ධර්මවල හට ගැනීමයි. දැන් මේ රූප ධර්ම ටික විනාශ වෙලා ඒ ඒ තැන්වලට යන්න හේතුව මොකක්ද? මේ ආත්මභාවයේ නාම ධර්මවල පැවතීම අවසන් වූ නිසයි.

එහෙනම් අපි නාම ධර්ම බලනවා කියන්නේ කුමන භාවනාවකට ද? චිත්තානුපස්සනාවටයි. එතනදී පුරුදු කරගත යුත්තේ චිත්තානුපස්සනාවමයි. එතකොට සමුදය බලන්න ගියොත් අපට අනුවෙන්නෙ සිතේ හට

ගැනීමයි. සිතක් කවදාවත් තනිවම හටගන්නේ නැහැ. සිත උපදින්නෙ වෙනසික ධර්ම සමගමයි.

ඒ පිළිබඳව බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කර තිබෙන්නේ මෙන්න මේ විදිහටයි.

“ඒකුප්පාදනිරෝධා ච - ඒකාලම්බන වත්තුකා
වේතෝයුත්තා විපඤ්ඤාස - ධම්මා වෙනසිකා මනා”

සිත සමග ඉපිද,
සිත සමග නැති ව යන,
සිත ගන්නා අරමුණ ම ගෙන,
සිත හැසිරෙන තැනම හැසිරෙන බැවින්
‘වෙනසික’ යැයි කියනු ලැබේ.

එහෙනම් අපි නුවණින් කල්පනා කරන්න ඕනෑ. මේ සිත හටගන්නේ මේ මේ හේතු නිසයි. හේතු ධර්ම මුල් කරගෙන ඒ සිත උපදිනවා. ඒ උපදිනකොට පඩවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ හටගන්නවා. ඒ හටගත්ත සිත නිරුද්ධ වෙනකොට හටගත්තු සතර මහා ධාතුත් නැතිවෙලා යනවා. ඉතින් අන්න ඒ විදිහට හොඳට නුවණින් බලන්න ඕනෑ.

එය හොඳට දියුණු කරලා මේ හටගත්ත සිත මම, මගේ, මට අයිතිද කියල බලන්න ඕනෑ. ඒ සිත බලනකොට නාම ධර්ම ඔක්කොම බැලෙනවා. මොකද සිත සමග හටගෙන ඒ සිත සමග නිරුද්ධ වෙන ධර්ම සමූහය නිසා රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන ඒ ඔක්කොම බැලෙනවා.

මේ සිත පිළිබඳව නුවණින් බලන්න ඕනෑ. හටගත්ත සිත මම, මගේ, මට අයිති නෑ මේ හේතු නිසා හටගෙන මේ හේතු නැතිවෙලා යනකොට නැතිව යන ධර්මයක් ලෙස නුවණින් දකින්න ඕනෑ.

මේ රූප ධර්ම පවතින්නේ නාම ධර්ම නිසයි. නාම

ධර්ම හට ගන්නකොට රූප ධර්ම හට ගන්නවා. එය නැති වෙනකොට හටගත්තු රූප ධර්මත් නැතිවෙලා යනවා. රූප ධර්මවල පැවැත්ම කියන්නේ හිතේ ආයු කාලයට බව හොඳට මතක තියාගත යුතු ය. ඒ ඒ ධර්මයන්ට සිත වෙනස් වෙනවා. සිතක යම් ආයු කාලයක් පවතිනව ද ඒ සිත සමග හටගත්ත රූප ධර්මවල ආයු කාලය ද එපමණයි. එතනින් එහාට මොනම හේතුවක් නිසාවත් ඒ රූප ධර්මවලට පවතින්න ඉඩක් නැහැ. අන්න ඒක අපි නුවණින් හොඳට තේරුම් ගන්න ඕනෑ. ඒ හටගත්ත රූප ධර්ම ටික මම, මගේ, මට අයිති ද? ඒ හටගත්ත සිත මම, මගේ, මට අයිති ද? එහෙම රූප ධර්ම ගැන බලන විට අපිට රූප ධර්ම පිළිබඳ ඉතාම හොඳට අවබෝධ වෙන්න පටන් ගන්නවා.

ඊට පස්සේ කෙස්, ලොම්, නිය, දත්, සම, ඇට, ඇටමිදුළු, මේවා ඔස්සේ තව පැත්තකින් විදර්ශනා නුවණින් විමසන්න පුරුදු වෙන්න ඕනෑ. ඉන් අනතුරුව අපිට අවශ්‍යනම් එක් එක් රූප ධර්ම වෙන් කරගෙන බලන්න පුළුවන්. දැන් අපි කෙස් කියලා ගත්තොත් ඒ කෙස්වල තිබෙන්නෙන් මේ සතර මහා ධාතු කොටස්මයි. ඒක උපරිම වශයෙන් පඨවි, ආපෝ, තේජෝ, වායෝ, වර්ණ, ගන්ධ, රස, ඕජා යනුවෙන් කොටස් අටකට බෙදන්න පුළුවන්කම තිබෙනවා.

මෙයත් උපරිම වශයෙන් බෙදා දක්වන්න අවශ්‍යය නම් කලාප වශයෙන් නාම-රූප වෙන් කරගන්න පුළුවන්කම තිබෙනවා. දැන් ඒ විදිහට බෙදලා මෙහි සමුදය-වැය බලනවා. මේ විදිහට හටගැනීම-නැතිවීම, හටගැනීම-නැතිවීම බලනවා. මම නෙමේ, මගේ නෙමේ, මට අයිති නැති බව නුවණින් බලන විට මම කියලා ගත්ත රූපය කෝ? කාගෙද? මම, මගේ කියල අල්ලගත්ත රූපය කෝ? නොදන්නාකම නිසා, අවිද්‍යාව නිසා, කෙලෙස් නිසා, මේ කෙස්, ලොම්, නිය, දත්, සම, ඇට,

ඇටමිදුළු ආදිය මම, මගේ, මට අයිතියි කියලා උපාදානය කරගත්තා. දැන් ඒ එකක්වත් මට අයිති නැහැ. එතකොට ඒ හටගත්ත රූප ටික එතනම හටගෙන, එතනම නිරුද්ධ වෙන ස්වභාවය අපිට හොඳට දකින්න පුළුවන් වෙනවා.

අපි කියනවා ‘අන්ත මනුෂ්‍යයෙක් යනවා’ කවදාවත් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය අහල නැති, නාම-රූප ගැන අහල නැති, මේ සතිපට්ඨාන සූත්‍ර ආදිය අහල නැති කෙනෙකුට ‘ඒ මනුෂ්‍යයා යනවා’ කියන එක, මනුෂ්‍යයෙක් යනවා ම තමයි.

නමුත් මේ ධර්මය හොඳින් ශ්‍රවණය කරලා යථාර්ථය දෙස බලන අයෙකුට මනුෂ්‍යයෙක් යනවා කිව්වොත් එයා කොහොමද දකින්නේ? අන්ත බලන්න ධර්මයේ තිබෙන වෙනස. එයා දකින්නේ මොනවා ද? ඒ යන්නේ මනුෂ්‍යයෙක් ද? කවුද? මෙතනදී සිදුවන්නේ හටගත්ත සිතක මෙහෙයවීමෙන් ඇති වූ නාම-රූප ධර්මවල ක්‍රියාකාරීත්වයක් පමණයි. අපි දෙවන කොටසින් ‘චිත්ත කිරිය වායෝ ධාතුව’ පිළිබඳව ඉගෙන ගත්තා, මතක ද? මෙතනදී ඒ චිත්ත කිරිය වායෝ ධාතුව වෙතින් ඉදිරියට තල්ලු කිරීමක් සිද්ධ වෙනවා.

අපි කියනවා ‘අන්ත කවුද ලියනවා කියලා’ ධර්මය අහල නැති කෙනෙක් කියයි ‘ඔව් අහවලා ලියනවා තමයි’ නමුත් අපි ඒක දකින්නේ කොහොම ද? මෙහෙමයි, මේ අවබෝධය තිබෙන්නේ ලෝකයට පෙන්නන්න නෙමෙයි. දැන් අපි ධර්මය නොදන්න කෙනෙකුට කිව්වොත් ඔයා නෙමෙයි ලියන්නේ, මෙන්න මෙහෙමයි කියලා එයාට මේ මොනවත් තේරෙන්නේ නැහැ. මේ ධර්මයේ අවබෝධය තිබෙන්නේ කාට ද?

එම නිසා පින්වතුනි, මේ ධර්මය දන්න කෙනා කවදාවත්, කොතනකවත් මොනම තැනකවත් මූලාවක් ඇති කරගන්නේ නැහැ. ධර්මය දන්න කෙනා වහාම එය නුවණට හසු

කරගන්නවා. ධර්මය දන්න කෙනා ජීවත් වන්නේ මෙහෙමයි කියලා බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කර තිබෙනවා.

“වණ්ඩං හන්ථිං පරිවජ්ජේති, වණ්ඩං අස්සං පරිවජ්ජේති, වණ්ඩං ගෝණං පරිවජ්ජේති, වණ්ඩං කුක්කුරං පරිවජ්ජේති”

තමාට අනතුරක්, තමාට අවබෝධයක් නැති තැනක ඉන්නවා කියන්නේ හරියට තමන් විනාශ කරන්න එන සතුරන් ඉන්නවා හා සමානයි කියලා කල්පනා කරලා එතනින් වහාම සිත ඉවත් කර ගන්නවා. ඇලීම්, ගැටීම් දුරු කර ගන්නවා.

දැන් අපිට ධර්මය නැති කෙනා පිළිබඳ දැන ගන්න පුළුවන්කම තිබෙනවා. මොකද ගැටුමකට හේතුවක් වූ විට ගැටුමක් ඇති කර ගන්නවා. කෑ ගහන්න ඕන තැන කෑ ගහනවා. වෛර කළ යුතු තැන වෛර කරනවා. කේලම කියන තැන කේලම කියනවා. ඒ ධර්මය නොදන්න කෙනාගේ ස්වභාවයයි. මේ හැම දේටම හේතුව සිත දියුණු නොවීමයි. එය බොහෝම නොදියුණු සිතක ස්වභාවයයි. අපි හිතමු කාටහරි කේන්ති යනවා. ඇයි කේන්ති යන්නේ? සමහරු කියනවා, මෙයා නිසා තමයි මට කේන්ති යන්නේ? හරි ද? කවදාවත් එහෙම කියන්න එපා. ඒක වැරදි මතයක්. මෙයා නිසා නෙමෙයි කේන්ති යන්නේ? කේන්ති යන ගතිය තවම තමන් තුළ තිබෙන නිසයි කේන්ති යන්නේ. එතන තිබෙන වැරද්ද මොකක් ද? තමන්ට තිබෙන්නේ දුර්වල සිතක් කියලා කේන්ති ගන්න කෙනා දැන ගන්න ඕනෑ. මගේ සිත දුර්වල නිසා මට කේන්ති යනවා. මම අර කථාවක් කිව්වනේ සොක්‍රටීස් ගැන. එයාට භාවිත සිතක් තිබුනේ නැහැ. නමුත් ගණිත ක්ෂේත්‍රය භාවිතා කරලා උගත්කමත් එක්ක ඉවසීම තිබුණ නිසා කවදාවත් කේන්ති ගත්තේ නැහැ.

මගේ හිතවත් ස්වාමීන් වහන්සේ නමක් ඉන්නවා උන් වහන්සේට වෛර, ක්‍රෝධ කරපු අය තමයි උන්

වහන්සේට මේ ගමන එන්න උපකාර වුනේ කියලා උන් වහන්සේ කිව්වා. මොකද අනිත් අය වෙර, ක්‍රෝධ කරනවා කියලා අපි දුර්වල සිතක් ඇති කර ගන්න හොඳ නැහැ.

පින්වතුනි, බුදුරජාණන් වහන්සේ කියන්නේ මෙෙත්‍රී මූර්තියේ පිණ්ඩයක්. බුදුරජාණන් වහන්සේ තරම් මෙෙත්‍රීය තිබුණු කෙනෙක් මේ තුන් ලෝකයේ ම නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේට සතුරෝ හිටියේ නැද්ද? දේවදත්ත ගල් පෙරළුවේ නැද්ද? බුදුරජාණන් වහන්සේ වැඩ සිටි ජේතවනාරාමයට ගල් ගැසුවේ නැද්ද? විංචිමානවිකාව දෝෂාරෝපණය කළේ නැද්ද? බුදුරජාණන් වහන්සේට මේ සියල්ලම හමුවේ නොසැලී සිටින්නට හැකි වුනේ ආධ්‍යාත්මික දියුණුව නිසයි.

දැන් සිතන්න බලන්න බුදුරජාණන් වහන්සේ ගැන ශ්‍රද්ධාව ඇති කර ගන්න වෙන කිසිම දෙයක් ඕනෙනෑ. බලන්න මේ පින්වතුන් ඉස්සරහට රා පොවලා මත්වුණ හස්තියෙක් ආවොත් මොකද කරන්නේ? හිතන්න මේ පින්වතුන්ගේ ස්වභාවය මොකක් වෙයි ද? දකින කොට කලන්තෙ දාලා වැටෙනවා නේද? නමුත් බුදුරජාණන් වහන්සේ අවි ආයුධ ගත්තා ද? බුදුරජාණන් වහන්සේ මොකද කළේ? ආධ්‍යාත්මික දියුණුව ඒ අවස්ථාවේ පාවිච්චි කළා. ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ ඉදිරියට පැන්නනේ බේරන්න නේද? බුදුරජාණන් වහන්සේ බේරගන්න ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේට බැහැ. මොකද ආනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේට එම හස්තියව පාලනය කර ගැනීමට තරම් ආධ්‍යාත්මික බලයක් නොතිබුණු නිසා. බුදුරජාණන් වහන්සේ හස්තියාට මහා කරුණාවෙන් කථා කළා. හස්තියා දමනය වුණා.

මොකක්ද මේ ආධ්‍යාත්මික දියුණුව? අන්න බලන්න ධර්මය. මම මේතරම් භාවනා කරනවා. මේතරම් සිල් ගන්නවා. මේතරම් දාන දෙනවා. මට මනේ වෙරකාරයෝ ඉන්නේ කියලා සමහර අය සිතන්න

පුළුවන්. ඒවා ඉතින් සසර තමන් විසින් ම කරගත්තු අකුසල්. මම කිව්වේ මුලින් ම ධර්මය පුරුදු පුහුණු කරද්දී කරදර බාධා වශයෙන් යම් යම් සසර අකුසල් ශක්තීන් ඉදිරියට එන්න පුළුවන්. එම නිසා ඒ ස්වභාවය අපි නුවණින් හොඳට තේරුම් ගන්න ඕනෑ.

අපි කලබල කරන්නේ, වෛර කරන්නේ, ඊර්සියා කරන්නේ, අපිට දුර්වල සිතක් තිබෙන නිසයි. තරහ එනවා නම් තිබෙන්නේ බොහොම දුර්වල සිතක්. එහෙම නම් අපි එතනදී හිතන්න ඕනෑ මගේ මේ දුර්වල සිත හදන්න ඕනෑ කියලා. ඇත්තට ම මේ දුර්වල සිත හදන්න තිබෙන්නේ මේ නාම-රූප බලලාමයි. ඒ දෙක අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම වශයෙන් බලන්න පුරුදු වෙන්න ඕනෑ. අපි තරහ ගන්නේ, වෛර කරන්නේ, ක්‍රෝධ කරන්නේ, මේ කාම ලෝකයට ඇති ඇල්ම නිසාමයි.

අර විදිහට නාම-රූප වෙන් කරලා බලන කොට මේ රූප ධර්ම මම, මගේ, මට අයිති දෙයක් නොවන බව අපට තේරෙනවා. අපි මේ මාර්ගය වඩන කොට විසි ආකාර සක්කාය දිට්ඨිය සහමුලින්ම අපෙන් සිදෙන්න පටන් ගන්නවා. එතකොට රූපය මම, මගේ, කියලා නැත්නම් නාමය මම, මගේ කියලා නැත්නම් මෙතන සත්ත්වයෙක් පුද්ගලයෙක් ඉන්නව කියලා පනවන්න පුළුවන් කමක් නැහැ.

“අත්ථි කායෝ ති වා පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හෝති”

මේ දක්වා ම පුරුදු කළ මාර්ගය ‘පනස්ස සති පච්චුපට්ඨිතා හෝති’ යළි යළි සිහිය දියුණු කරන්න ඕනෑ. ඒකේ සීමාවක් නැහැ. සමහරෙක් අහනවා, ස්වාමීන් වහන්ස මේක මොනතරම් දුරක් දියුණු කළ යුතු ද? කියලා. බුදුරජාණන් වහන්සේ අපිට මෙතනදී සීමා පණවලා තිබෙනවා. සීමාව මොකක්ද?

“යාවදේව ඤාණමත්තාය”

ඤාණයක් පහළ වෙනකම් ම අපි මේ ක්‍රමය දියුණු කර ගත යුතු වෙනවා. හොඳට මතක තියාගන්න සීලයත්, සමාධියත්, හිතේ පහළ වන නුවණත් හඳුන්වන්නේ ‘ඤාණ’ කියලයි. මොකද විත්ත සමාධියක් නැතිව කාටවත් කොහේවත් නුවණ පහළ වෙන්නේ නෑ. සෝතාපත්ති සිතක් නැතිව සකාදාගාමී වෙන්න බැහැ. සකාදාගාමී සිතක් නැතිව අනාගාමී වෙන්න බැහැ. අනාගාමී සිතක් නැතිව අරහත්වයට පත්වෙන්න බැහැ.

“ඤාණමත්තාය පතිස්සතිමත්තාය”

අපි මේ උත්සාහ ගන්නේ ඒ ඤාණයන් උපදවා ගන්නයි. මොන හේතුව නිසා ද අපි භාවනාව දියුණු කරන්නේ? අපේ භාවනාවේ ඉලක්කය මාර්ගඵල අධිගමනයයි. එහෙම නැතිව නින්ද යන්න භාවනාවක්, ලෙඩ සතීප වන භාවනාවක්, එහෙම දෙයක් නැහැ. මේ භාවනා වැඩ සටහනේ මම මුළින් ම කරපු දේශනාව මේ පින්වතුන්ට මතක ද? මම අර කීව්වේ අපි මේ මාර්ගය වඩනකොට අපි ප්‍රාර්ථනා කළත්, නැතත් ආයුෂය, වර්ණය, කායික-මානසික සැනසිල්ල, පරිවාර හෝග සම්පත්තිය, ස්වර්ග සම්පත්තිය ලැබෙනවා. ඒකනෙ බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ,

‘න ආයාවනා හේතුවා පත්තානා හේතුවා පටිලාභං වදාමි’

මේ මාර්ගය වඩනවා නම් ආයාවනා කරන්න, ප්‍රාර්ථනා කරන්න දෙයක් නැහැ. ලොකික-ලෝකෝත්තර මාර්ග වැඩෙනවා. දාන, සීල, භාවනා තුළින් ලැබෙනවා. අපි කරන ලොකුම දානය පිළිබඳව ‘ධම්මවක්කප්පවත්තන සූත්‍රයේ’ සඳහන් වෙනවා.

“වාගෝ පටිනිස්සග්ගෝ මුත්ති අනාලයෝ”

ලොකුම දානය නම් තමන්ගේ විත්ත සන්තානයේ පවතින කෙලෙස් අත්හැරීමයි. මොකක්ද එහෙනම්

කරන්න පුළුවන්. සිතෙන් කෙලෙස් අත හැරියොත් අපි එක ශික්‍ෂා පදයක් කඩයි ද? ප්‍රාණසාත කරයි ද? භොරකම් කරයි ද? වැරදි කාම සේවනය කරයි ද? මත් වතුර පානය, මේ සියල්ල කරන්නේ කෙලෙස් නිසයි. එක්කෝ ලෝභය, එක්කෝ ද්වේශය, එක්කෝ මෝහය නිසයි. සිතේ කෙලෙස් නැතිනම් අපි මේ කිසි දෙයක් කරන්නේ නෑ. එහෙනම් ලොකුම දානය තමයි 'වාගය' (වාගෝ) කිව්වේ ඒකයි. විත්ත සන්තානයේ යම්තාක් කෙලෙස් ධර්ම පවතී ද ඒ කෙලෙස් ධර්ම අතහැරීම වාගයයි.

එහෙනම් දානයක් දෙනකොට අපි මොකක්ද කල්පනා කරන්න ඕනෑ. දැන් සමහරෙක් දානෙ දෙනවා ලෝකයාට පෙන්න්න. ඒ මොන දානයක් ද? දැන් මොන සිතක් ද පහළ වෙලා තිබෙන්නේ? ලෝභමූල සිතක් පහළ වෙලා තිබෙනවා. එහෙනම් ක්‍රියාවෙන් කුසල් වූනත් විත්ත සන්තානයේ අකුසල් හටගන්නවා. දානයක් දෙන්නේ අත්හැරීම පිණිසමයි. මෙය මගේ සසර ගමන කෙළවරවීම පිණිසම හේතු වේවා ! කියලා දානයක් දෙනකොට හිතන්න ඕනෑ. සමහර අය ඇපෙන් බේරෙන්න දන් දෙනවා. දාන වේතනාව නම් අතහැරීමයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ දානය පිළිබඳ වදාළේ සියලු දෙනාගේම කෙලෙස් අතහැරීම සඳහාමයි. හැමෝටම එක විදිහට එකපාර නිවන් දකින්න බෑ. මේ ගමනේදී පුද්ගලයින් කොටස් හතරකට බෙදා දක්වන්න පුළුවන්.

- උග්ගට්ඨකඤ්ඤ
 - බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය ඇසූ සැනින් අවබෝධ කරගන්නා පිරිස්.
- විපට්ඨකඤ්ඤ
 - ධර්මය විස්තර වශයෙන් දේශනා කරන කල්හි මාර්ගඵල ලබන පිරිස්.

● නොය

සීල, සමාධි, ප්‍රඥා වශයෙන් මාර්ගය වඩන විට මාර්ගඵල ලබන පිරිස්.

● පදපරම

කෙනෙක් ධර්මය ශ්‍රවණය කළත් මේ ජීවිතයේ මාර්ගඵල නොලබන පිරිස්.

මෙන්න මේ විදිහට කෙලෙස් ටික ටික ලිහන්න ඕනෑ. ඊළඟට සිල් රැකලා සිතේ සමාධිය හදාගන්න ඕනෑ. භාවනා කරල කෙලෙස් ටික ටික දමනය කරගන්න ඕනෑ. ලෝකයේ ඕනෑම කෙනෙකුට භාවනා කරන්න පුළුවන්. නිවන් දකින්න භාවනා කරනවා කියන්නේ එක කොටසක් විතරයි. හැබැයි සතිපට්ඨානය වඩනවා කිවුවොත් ඒ නිර්වාණ අවබෝධය පිණිසමයි.

“අත්ථි ආසවා භාවනා පහාතඛිබා”

යම් භාවනාවක් වැඩිමෙන් නැති කළ හැකි කෙලෙස් ධර්මත් තිබෙනවා. නමුත් ‘නිවන්’ නම් කෙලින්ම බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළේ සතිපට්ඨානයමයි. එයයි ආර්ය මාර්ගය. අන්න ඒ වගේ පින්වතුනි, අපි මේවා හොඳට මෙනෙහි කරන්න ඕනෑ. එතකොට ආයුෂය, වර්ණය, අංගවිකල්පවයෙන් තොර ජීවිත ලැබෙනවා. කායික මානසික සැනසිල්ල ලැබිල, කයත් නිරෝගී වෙනවා. මනසත් නිරෝගී වෙනවා. මනස නිරෝගී වෙනකොට අනිවාර්යයෙන් ම කය නිරෝගී වෙනවා.

ඊළඟට පරිවාර සම්පත්තිය ලැබෙනවා. හැම දෙයක් ම ලැබෙන්නේ කුසල් අකුසල් නිසාමයි. පරිවාර කියන්නේ හොඳ සැමියෙක්, බිරිඳක්, අම්මා කෙනෙක්, තාත්තා කෙනෙක්, දරුවෝ මේ සියල්ල ම ලැබෙන්නේ කුසල් නිසයි. දැන් සමහර දරුවන්ට ඉන්න දෙමව්පියන් හොඳ නැහැ. සමහර දෙමව්පියන්ට ඉන්න දරුවෝ

හොඳ නැහැ. ඒ කුසල් අකුසල් විපාක නිසයි. දැන් සමහර මහත්වරු නිසා නෝනලත්, නෝනලා නිසා මහත්වරුන් දුක් විඳිනවා. දැන් සමහරෙක් ඉන්නවා ඉපදුනාට පස්සේ මොනවත් නැහැ. තනිවම ජීවත් වෙන්න සිදුවෙලා තිබෙනවා. ඒ අකුසල් විපාක නිසයි. එහෙනම් ඒ ගොල්ලන්ට එතෙර වෙන්න තිබෙන්නෙ කුසල් බලයෙන්මයි. කාලයක් එහෙම කුසල් කරනකොට ඒ ගොල්ලන්ගේ කුසලය මතු වෙනවා. පරිවාර හෝග කියන්නේ ඒකයි. සමහරෙක් ඉන්නවා ඉපදුන දවසේ ඉඳල ගෙවල්, දොරවල්, යාන-වාහන, රැකී-රක්ෂා, ඉඩ-කඩම් සියල්ල ම ලැබෙනවා.

කුසලය විපාක දෙන විඳින ගැන මම පුංචි කථාවක් කියන්නම්. එක නෝනා කෙනෙක් නගරයක කඩයක් අරගෙන තිබුණා. මේ කඩේ අලුත්වැඩියා කරන්න ඕන නිසා කඩේ වෙන තැනක දා ගත්තා. පින්වත් ස්වාමීන් වහන්ස, බලාපොරොත්තුවක් තිබෙනව, අනිත් කඩෙන් නිදහස් කර ගන්න කියලා, මට ඇවිත් කිව්වා. මම කිව්වා මහත්මිය, ටික කාලයක් කුසලයේ යෙදිලා බලන්න. සිල් රැකලා, භාවනාවේ යෙදිලා කුසල් කරලා බලන්න. ඊට පස්සෙ අයිති කෙනාම කඩ දෙකම දුන්නා. ඔය කට්ටියට අවශ්‍ය නම් මේ කඩ දෙකම ගන්න. සල්ලි එපා කියලා මේ අයට කඩ දෙකම දුන්නා. කුසල් විපාක වශයෙන් කඩ දෙකම එයාලට ලැබුණා. දැක්ක ද? කුසලය මතු වෙලා එන විඳින. ඊට පස්සේ ඒ අය කඩේ කරගෙන හිටියා. ඒ නෝනා මට කිව්වේ, ස්වාමීන් වහන්ස, මේවා මේ දිට්ඨධම්ම වේදනීය කුසල් විපාක කියලා. ඒ වගේ කුසල් කරලා ලෝකයේ ජයගත්තු අය ඉන්නවා.

මට ලැබුණු තව අත්දැකීමක් කියන්නම්. මේ කියන්නේ මේ පින්වතුන්ගෙ යහපතටයි. එක පිරිසක් මට ඇවිල්ල කියනවා, අපේ ගෙදරක් කුලියට දීලා තිබෙනවා, දැන් අවුරුදු දෙකක්, තුනක් වෙනවා. දැන් මේ අය යන්නේ

නැහැ. රණ්ඩු කරනවා. මොකද කරන්නේ කියලා ඇහුවා. මම කිව්වා, රණ්ඩු වෙන්න යන්න එපා, මෙෙත්‍රි කරන්න. හැමදාම උදේ, හවස බුද්ධි වන්දනාව තියලා, බුදුන් වැදලා, භාවනා කරලා, බුදුගුණ කියලා, හැමදාම 'රතන සූත්‍රය' ගෙදර කියන්න කියලා. ඒ අයට වචනයක්වත් කියන්න යන්න එපා. වෙෙර කරන්න යන්නත් එපා. අපිට මේ ධර්ම මාර්ගයේ ගමන් කරන්න අකුසල විපාක දුරු කරගන්න ප්‍රශ්නයක් නැතිව මෙයින් නිදහස් වෙන්න ලැබෙන්න කියලා අධිෂ්ඨානයක් තියා ගන්න කියලා. මේ කට්ටිය හරියටම දින හතලිස් පහක් 'රතන සූත්‍රය' කියන කොට, අර කට්ටිය නොකියාම යන්න ගිහිල්ලා.

අපිට ධර්මයෙන් ලෝකය ජයගන්න පුළුවන්. ධර්මය තමා තුළින් තමාගේ ශක්තියෙන් මතු කරලා ගන්න ඕනෑ. මේක මේ ආවාට ගියාට අතනත් යැදලා, මෙනතත් යැදලා, දේවාලෙන් යැදලා, අරකත් ඇත්ත ද, මේකත් ඇත්ත ද කියන ධර්මතාවයේ ඉඳගෙන නම් කරන්න බැහැ.

තමා නිවැරදි සීලයක පිහිටලා භාවනා කරලා තෙරුවන් වෙනුවෙන් කැප වෙලා හොඳට පින් කර ගන්න. ඒක ලැබෙන්නේ ම අර කුසල හැකියාවෙන්මයි. මං මේ මතක් කළේ පින්වතුන්ගේ යහපතටයි. අපිට මේ මාර්ගයේ ගමන් කරනවිට ලෞකික-ලෝකෝත්තර මාර්ග දෙකම හොඳට වැඩෙනවා. මේ මාර්ගයේ ගමන් කරනකොට කිසි කෙනෙක් හය වෙන්න ඕන නෑ. කොතනත් පරිවාර හෝග සම්පත්තිය ලැබෙනවා. හදිසි මරණයක් සිදුවුණත් මරණින් පසු සුගතියේ උපදිනවා. සුගතිය කියන්නේ ධර්මය අවබෝධ කර ගන්න පුළුවන් තැනක උපදිනවා. විශේෂයෙන්ම 'තච්චිසා' වැනි දිව්‍යතලවල උපදිනවා. නමුත් අපේ ඒකායන බලාපොරොත්තුව විය යුත්තේ, මාර්ගය වඩමින් සසරින් එතෙර වීමයි. මාර්ගය දියුණු කරනවනම් ලෞකික-ලෝකෝත්තර සැප ලැබෙනවා.

“අනිස්සිතෝ ච විහරති”

‘අනිස්සිත’ කියන්නේ නො ඇල්මයි. රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණයන්ට නො ඇල්මයි. මේ මාර්ගය අනුපිළිවලට වැඩීමෙන් රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන මේ සියල්ලට ම අපේ තිබෙන ඇල්ම දුරු වෙනවා. අනිස්සිතව වාසය කරනවා කියන්නේ මොකක්ද? කිසිම දෙයකට ඇල්මක් නෑ. හැබැයි ඒ ඇල්ම නැති වෙන්නේ අවබෝධයෙන් මිසක් මෝඩකමින් නොවෙයි. සමහරු ධර්මය අවබෝධයෙන් නොවේ, මෝඩකමින් ඇල්ම නැති කර ගන්න උත්සාහ කරනවා. ඒක නෙමෙයි මේ. මේ නුවණ පහළ කරගෙන අවබෝධයෙන් ම නො ඇල්මයි.

‘වෛශාලික උග්ග සිටුතුමාගේ’ කථාව බලන්න. බුදුරජාණන් වහන්සේ ළඟට ගිහින් බණ අහල අනාගාමී වුණා. ඉතිං දැන් වාසය කරන්නේ අනිස්සිතවයි. වෙනද වගේ කිසිම ගැටුමක් ඇති කර ගන්නේ නැහැ. අනාගාමී වෙච්ච ආර්ය ශ්‍රාවකයෙක්නේ. පංචකාමය කෙරෙහි ඇල්මක් නැහැ. විදීමක් නෑ. ‘මම දැන් බුහුමවර්යා ශික්ෂා පදය සමාදන් වෙලා ඉන්නේ, ඒක නිසා නුඹලා කැමති නම් ගෙවල්වලට යන්න, නැත්නම් කැමති පිරිමින් ඉන්නව නම් විවාහ වෙන්න’, කියලා ගෙදර ගිහින් බිරින්දෑවරු හතර දෙනාට කිව්වා. බලන්න ඒ ප්‍රකාශනය. අනිස්සිතයි ඇල්මක් නෑ. දැන් ඒ අවබෝධය නැත්නම් ඇති වෙන්නේ මොකක් ද? ගැටුමක්. අන්න ඒකයි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මයේ ස්වභාවය. ඇල්මක් ඇති කර ගැනීමේ ස්වභාවයක් නෑ. ඇල්ම කියන්නේත් දුකක්මයි. යම් තැනක ඇලුන ද එතන කෙළවර දුකමයි.

මේ පිළිබඳ ‘විශාබ සුත්‍රයේ’ මෙන්න මේ ආකාරයට සඳහන් කරනවා. මළ ගෙයක් වු විට කොණ්ඩේ කඩාගෙන, කොණ්ඩේ තෙමාගෙන, එන සිරිතක් එකල ඉන්දියාවේ පැවති බව අටුවාවල සඳහන් වෙනවා. අද

නම් සුදු කොඩි දානවා. මේ විදිහට විශාඛාවක් මධ්‍යාහන වෙලාවේදී බුදුරජාණන් වහන්සේ මුණ ගැසීමට ආවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ :

විශාඛාවෙනි, මධ්‍යාහන වෙලාවේ කුමක් පිණිස මෙහි ආවේ දැයි විමසුවා.

විශාඛාව :

බුදුරජාණන් වහන්ස, මගේ මිණිබිරියක් හිටියා මරණයට පත් වුණා. අවසන් කටයුතු ඉවර කරලා සිත හදා ගන්නයි ආවේ කියලා කිව්වා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ :

විශාඛාවනි, මේ මිණිබිරිය මරණයට පත් වුණා. තව මිණිබිරියො ඉන්නවනම් කැමති ද කියලා ඇහුවා.

විශාඛාව :

එහෙම ඉන්නවා නම් ඒක කොච්චර හොඳයි ද කියලා කිව්වා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ :

විශාඛාවනි, දිනකට මේ දඹදිව මිණිබිරියන් කී දෙනෙක් මරණයට පත්වෙනවා දැයි කියලා ඇහුවා.

විශාඛාව :

සමහරවිට දෙන්නෙක්, තුන්දෙනෙක්, අටදෙනෙක්, දොළොස්දෙනෙක් විතර යැයි පිළිතුරු දුන්නා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ :

ඒ මරණයට පත්වුන සියලු මිණිබිරියන් ඔබේ මිණිබිරියන් වෙනවට ඔබ කැමති ද කියලා ඇහුවා.

විශාඛාව :

කැමතියි ස්වාමීනි කියලා පිළිතුරු දුන්නා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ :

විශාඛාවනි, එසේනම් ඔබට හැමදාම කොණ්ඩේ කඩාගෙන, කොණ්ඩේ තෙමාගෙන, තමයි ඉන්න වෙන්නේ කියලා දේශනා කළා.

විශාබාව :

එහෙනම් මට නම් එක ම එක මිනිබිරියක්වත් එපා කියලා කිව්වා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා, එක කාරණාවකට ඇලුනොත් එක දුකක් තිබෙනවා. කාරණා දෙකකට ඇලුනොත් දුක් දෙකයි. කාරණා සියයකට ඇලුනොත් දුක් සියයි. කාරණා දාහකට ඇලුනොත් දුක් දහසක් තිබෙනවා කියලා. කිසිම ඇලීමක් නැත්නම් කිසිම දුකක් නැහැ. අපිට දුක් හටගන්න තැන් පිළිබඳ හොඳට හිතල බලන්න. දුක හටගන්න හේතු වුණ දේ නොතිබ්බා නම්, මේ දුක කිසිම වෙලාවක ඇති නොවන බව අපි කල්පනා කරන්න ඕනෑ. දුක හටගන්න දේ එක්ක ගැටුම් ඇති කර ගන්නේ නැතිව, දුක හටගන්න ධර්මතාවය බලන්න ඕනෑ. අවබෝධයෙන් දකින්න ඕනෑ.

මළ ගෙවල් වලදී අපිට අඬන අයව හමු වෙනවා. සමහර විට මක් ද්‍රව්‍ය, මක් වතුර වලට ඇබ්බැහි වෙලා ඉන්න අය හමුවෙනවා. අරක්කු, සිගරට් බොන මනුෂ්‍යයකුට බොන්න එපා කියන්න එපා. ඇයි ඒ? අපි එපා කිව්වට කවදාකවත් නවත්වන්නේ නැහැ.

ඒ විදිහට මගේ ළඟට ආපු සියලු දෙනාම ඒ දේවල් නවත්තපු ක්‍රමයක් තිබෙනවා. මම කවදාකවත් එපා කියන්නේ නැහැ. මම සිතවත් වෙලා, ඒ අයට ඒ පිළිබඳව ආදීනවය පෙන්නලා දෙනවා. ආදීනව පෙන්නලා දෙනකොට ආශ්වාදය අතහරිනවා. ඒක තමයි ධර්මයේ ක්‍රමය. ආදීනව පෙන්නලා දෙනකොට ම ආශ්වාදය අතහැරලා නිස්සරණත්වයට පැමිණෙනවා. ඒකට ධර්මය තුළ අපට අවබෝධයක් තිබෙන්න ඕනෑ.

මළ ගෙදරක ගිහින් 'අඬන්න එපා' කියලා ඔළුව අතගෑවොත් එයා තවත් අඬනවා. අඬන්නෙ මොකට ද කියලා අවබෝධ කරගන්න කියලා කිව්වම එයාගේ

ඇඬිල්ල නැවතෙනවා. ඔන්න ඔය ස්වභාවය අපි නිතරම නුවණින් දකින්න ඕනෑ. මෙන්න මේ කියන ‘අනිස්සිත’ ස්වභාවයෙන් වාසය කරන්න ඕනෑ.

අපිට ජීවත් වෙන්න ගෙවල්-දොරවල්, රැකී-රක්ෂා, අවශ්‍ය වෙනවා. නමුත්, මේ ‘අනිස්සිත සිත’ ලෝකයට ම ගැටළුවක් නොවී, නුවණින් හොඳට අවබෝධ කරගෙන වඩන්න ඕනෑ. ඒක හැමෝටම කියන්න ඕන දෙයක් නොවෙයි.

කෙනෙකුගේ බැනීම අපි හේතුවල අනුව බැලූවොත් සමහරවිට ඒ පුද්ගලයට ම අපි බැනල ඇති. ඒක නිසයි මේ බැනුම් අහන්න වෙන්නේ. මේක මේ මගේ අකුසල් විපාකයක්, කමක් නෑ මේ අකුසල් විපාකය මම ගෙවනවා. අන්න එහෙමයි, අපි ලෝකය දිහා බලන්න ඕනෑ. බැනපු පුද්ගලයා එක්ක තරහ වෙලා ගැටුම් ඇති කර ගන්න ස්වභාවයක් ධර්මය තුළ නැහැ. බැනීම්, තරහවීම්, දුක්, කම්කටොළු එනකොට ඒවා තමාගේ අතීත අකුසල් විපාක වශයෙන් දකින්න ඕනෑ.

සැප දුක් එනකොටත් එහෙමයි. කවුරු හරි ඇවිත් අපේ හොඳ කියනවා. මේක මගේ අතීත කුසල විපාකයක් බව එතකොට සිතන්න ඕනෑ. ඒ අතීතයේ කුසලය කරන මොහොතේ ඇතිවුණ විත්ත-වෛතසික ධර්ම සියල්ල ද අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම වශයෙන් දකින්න ඕනෑ. එතකොට මේ කියන හොඳ ප්‍රශංසාවත් වෙනස් වන දෙයක්. අනිත්‍ය දෙයක්. දුකට හේතුවන දෙයක්. අනාත්ම දෙයක් බව නුවණින් දකින්න ඕනෑ.

එතකොට කවුරුහරි බැන්නොත්, මේක මගේ අතීත අකුසල් විපාකයක් බව දැකලා, එය ද අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම වශයෙන් දකින්න ඕනෑ. එතනට මේ සිත යොමු කරන්න ඕනෑ. එහෙම මේ සිත යොමු කළේ නැත්නම් මේ ලෝකයේ එක එක දේවල් වලට අපි අහු වෙනවා.

බනින අයට, ඊර්සියා කරන අයට, උදවු කරන අයට අපි රැවටෙනවා. අපිට කෙනෙක් හොඳට උදවු කරන්න පුළුවන්. අපි සිතනවා මෙයා නම් බොහොම හොඳයි. මට ගොඩක් උදව් කරනවා. සමහරවිට එයාගෙ හොඳක් ඇති. එයාගේ සිත හොඳ වෙන්න පුළුවන්. ඒක වෙනම ම දෙයක්. මේක අපි කළාවු විපාකයක් ලෙස දකින්න ඕනෑ.

දැන් සමහර දෙමව්පියන්ට දරුවො හොඳට සලකනවා. අතීතයේ බැලුවොත් ඒ දෙමව්පියෝ ඒ අයගේ දෙමව්පියන්ට හොඳට සලකලා තිබෙනවා. එම නිසා කුසල් විපාක ලැබෙනවා. සමහර දෙමව්පියන්ට දරුවො සලකන්නෙ නැහැ. ඇයි ඒ? හොඳට හොයල බලන්න. ඒ දෙමව්පියෝ අතීතයේ එයාලගේ දෙමව්පියන්ටත් සලකලා නැහැ. එම නිසා අකුසල් විපාක ලැබෙනවා.

මෙන්න මෙහෙම නුවණින් බල බලා මේ ජීවිතයේ යථාර්ථය දකින්න ඕනෑ. එතකොට ඇලෙන්තේ නැහැ. ගැටෙන්තේ නැහැ. රැවටෙන්තේ නැහැ. හැම වෙලේම නුවණින් බලමින් වාසය කරන්න පුළුවන්. දැන් මඟුල් ගෙදරක ගියත් අපිට අනිත්‍ය මෙනෙහි කරන්න පුළුවන්. අපි අනිත්‍ය වඩන බව කවුරුත් දන්නේ නැහැ. ඒක තමයි අපි අපේ ජීවිතයේ පුරුදු කර ගන්න ඕනෑ. කොතනකවත් අපි අනුවෙන්තේ නැහැ. ඒම නිසා මේ ගැටුම් ලිහන්න නම් ධර්මඥාණය ඉහල මට්ටමක තිබෙන්න ඕනෑ. එය අපේ සිතේ බොහොම හොඳින් ස්ථාපිත කර ගත යුතු කරුණක් බව මතක තබාගත යුතු වෙනවා.

“අනිස්සිතෝ ච විහරති, න ච කිඤ්චි ලෝකේ උපාදියති”

අනිස්සිතව වාසය කිරීමෙන් ලැබෙන ප්‍රතිඵලය නම් කිසිම දෙයක් උපාදානය නොකිරීමයි. ලෝකයේ තිබෙන භයානකම ප්‍රතිඵලය ‘උපාදාන’ යයි බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාලා,

“උපාදානේ භයං දිස්වා ජාති මරණසම්භවේ”

උපාදානයේ බිය දකින්න කිව්වා. මේ ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරයෙන් කරන්නේ උපාදානය කිරීමයි. උපාදානය තරම් දෙයක් මේ ලෝකයේ නැහැ. උපාදානය තුළ අවිද්‍යා, තණ්හා, මේ සියල්ලම තිබෙනවා. මැරෙන මොහොතෙ අපි යම්කිසි දෙයක් උපාදානය කර ගත්තොත් ‘උපාදාන පච්චයා භවෝ’ මැරෙන මොහොතේ උපාදානය වූ තැන සිත පිහිටනවා. ඒ තැන උපදිනවා.

මම පුංචි කථාවක් කියන්නම්. අපට අවුරුදු විස්සක විතර දුවෙක් මුණ ගැහුණා. ඒ දුවට ධර්මය කථා කරනකොට, බණ කියනකොට, පිරිත් කියනකොට කොහෙත් ම ඉන්න බෑ. අපි කරුණු කාරණා හොයලා බැලුවා, එයාගේ තාත්තා කරල තිබෙන්නේ සත්ව ඝාතනය. තමා ම අටවපු උගුලකට අහුවෙලා තමයි මැරිලා තිබුනේ. දැන් මේ දුවගෙන් පලිගන්න මළ පෙරේතයෙක් වෙලා ඇවිල්ලා. ඔන්න ලෝකයේ ස්වභාවය. ඇයි ඒ? තාත්තා මැරෙනකොට ඒ දුව බොහොම පුංචියි. ඒ දුව විතරයි තාත්තට ඉඳල තිබෙන්නේ. තාත්තා මැරෙන මොහොතෙ අර දුව ව සිහිපත් වෙලා. දුව ව උපාදානය කර ගත්තා.

“උපාදාන පච්චයා භවෝ”

අර දුවගේ ළඟ ඉපදෙනවා ඇරෙන්න වෙන යන්න තැනක් නැහැ. එහෙනම් මැරෙන මොහොතෙ ඔබ උපාදානය කර ගන්නේ ගෙය ද, ඉඩම ද, වාහනේ ද, රැකියාව ද, එතන උපත ලබනවා. ඒක කාටවත් නැහැ කියන්න බැහැ. ඒක බුදුරජාණන් වහන්සේගේ වචනයයි. දරුවකු උපාදානය කලා ද එතන උපත සිද්ධ වෙනවා. බලන්න එහෙම කොච්චර ඉපදිලා ඉන්නව ද? දැන් කවු ද අපිව එතනින් ගලවගන්නේ? නෑදෑයෝ එතව ද? මේ අමනුෂ්‍යයා කරදරයක් කියලා නෑදෑයෝ කොහොම හරි කොහොට හරි තල්ලු කරලා දානවා.

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා ප්‍රේතවස්තු කියන ග්‍රන්ථයේ ප්‍රේතයන් ඒ ආත්ම භාවයෙන් පසු ඊළඟට අරමුණු කරන්නේ නිරයයි. ප්‍රේතවුති, දේවවුති, නිරයවුති, මනුෂ්‍යවුති යන මේවා කියවලා බලන්න. මේ අරමුණු කිරීමේ භයානකකම බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා පදුම නිරයේ එක දවසක්, මනුෂ්‍ය ලෝකයේ දින අනුදාහයි. එහෙනම් බලන්න මෙහි බුදුරජාණන් වහන්සේ පහළ වෙලා පිරිනිවන්පාන කාලය වෙන තුරුත් ඉන්න වෙන්නේ නිරයෙමයි. එයයි මෙහි තිබෙන භයානකකම.

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළා යමෙක් අයෝනිසෝ මනසිකාරයෙන් හුස්ම රැල්ලක් ගන්නවා නම් එහි ද විපාකයක් ඇති බව. එහෙනම් අපි කයින් වචනයෙන් කොපමණ විපාක දෙන ක්‍රියා කරනව ද? අන්න එහෙම බලමින් සසර දුකින් එතෙර වෙන්න උත්සාහය ඇති කර ගන්න ඕනෑ. අන්න ඒකයි,

‘න ව කිඤ්චි ලෝකේ උපාදියති’

කාම, දිට්ඨි, සීලබ්බත, අත්තවාද වශයෙන් කිසිම තැනක උපාදානයක් ඇති කර ගන්නේ නෑ.

“ඒවම්පි බෝ, හික්ඛවේ, හික්ඛු කායේ කායානුපස්සි විහරති”

බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා කය අනුව බලමින් වාසය කරන්නේ මෙන්න මෙහෙමයි කියලා. ඉතින් පින්වතුනි, මේ උතුම් ශ්‍රී සද්ධර්මය ඉතාම හොඳින් ඉගෙන ගෙන ඒ ධර්මය අනුව නුවණ ඇති කර ගනිමින් ආර්ය මාර්ගය වැඩෙන විදිහට අපි මේ ප්‍රඥාව හසුරුවා ගන්න පුරුදු වෙන්න ඕනෑ. එවිට ක්‍රමයෙන් මේ භයානක සසරින් එතෙරවීමේ භාග්‍ය උදාවෙනවා. ඒ සඳහා සත්පුරුෂ ඇසුර ලබමින්, සීල, සමාධි, ප්‍රඥා මාර්ගය පුරුදු කර ගැනීමට සියලු දෙනාට ම ශක්තිය, ධේරුය ලැබේවා ! යි මෙත් සිතින් ප්‍රාර්ථනා කරමි.

පූජ්‍ය වැලිමඩ පසන්නමානස හිමියන්ගේ වෙනත් ධර්ම ග්‍රන්ථ

1. මරණය අධියස ඔබ. (ගිලාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
2. ඇය මේ වෙනස. (චුල්ලකම්මච්චංග සූත්‍රය ඇසුරිනි)
3. සසර කතරේ අතරමං නොවීමට නම්. (ජටා සූත්‍රය ඇසුරිනි)
4. බියකරු ලොවින් අපිත් නිදහස් වෙමු. (නන්දක ප්‍රේතවස්තුව ඇසුරිනි)
5. පිච්තුරු සිතක් ඇතිකර ගනිමු. (වන්දුපම සූත්‍රය ඇසුරිනි)
6. කම් සුව අතහැර නිවන් සුවයට. (සුනකඛතන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
7. අසිරිමත් ආර්ය උපෝසථය. (විසාඛ සූත්‍රය ඇසුරිනි)
8. දුක අවබෝධයෙන් දැකින්නට නම්. (අවේලකස්සප සූත්‍රය ඇසුරිනි)
9. සුන්දර වූ නිවන් මග. (පටිපදා සූත්‍රය ඇසුරිනි)
10. පිච්තුරු ප්‍රතිපදාවෙන් සම්මාසම්බුද්ධත්වයට.
11. අසරණ භාවයෙන් නිදහස් වෙමු.
12. ජීවිතයේ අවුල ලිහා ගනිමු. (චිහංග සූත්‍රය ඇසුරිනි)
13. සදාකාලික සැපනම් රැස් නොකිරීමයි. (සංඛාරප්පන්නි සූත්‍රය ඇසුරිනි)
14. සැප ලැබෙන පිළිවෙත නම්
15. දුක සකස් වෙන පිළිවෙත නම්
16. කිතුල්ගොඩ අරණ්‍ය සේනාසනයේ තෙරුවන් වන්දනා පොත.
17. සත්‍ය දැකින්නට නම් - 1 (ආනාපානා සතිය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
18. සත්‍ය දැකින්නට නම් - 2 (ඉරියාපථ පඛිබය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
19. සත්‍ය දැකින්නට නම් - 3 (සම්පජාන පඛිබය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
20. සත්‍ය දැකින්නට නම් - 4 (පටික්කුල මහසිකාර පඛිබය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
21. සත්‍ය දැකින්නට නම් - 5 (ධාතු මහසිකාර පඛිබය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
22. සත්‍ය දැකින්නට නම් - 6 (පඨම සිවථිකය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
23. සත්‍ය දැකින්නට නම් - 7 (දුතිය සිවථිකය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
24. සත්‍ය දැකින්නට නම් - 8 (තතිය සිවථිකය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
25. සත්‍ය දැකින්නට නම් - 9 (චතුත්ථ සිවථිකය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
26. සත්‍ය දැකින්නට නම් - 10 (පඤ්චම සිවථිකය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
27. සත්‍ය දැකින්නට නම් - II (ජට්ඨ සිවථිකය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)
28. සත්‍ය දැකින්නට නම් - 12 (සත්තම සිවථිකය - සතිපට්ඨාන සූත්‍රය ඇසුරිනි)